

College voor Toetsen en Examens

ZORG EN WELZIJN

SYLLABUS CENTRAAL EXAMEN
2025

Versie 2, juli 2023

INHOUD

VOORWOORD	3
KERN	4
A. ALGEMENE KENNIS EN VAARDIGHEDEN	4
B. PROFESSIONELE KENNIS EN VAARDIGHEDEN	4
C. LOOPBAANORIËNTATIE EN -ONTWIKKELING	5
MODULEN ZORG EN WELZIJN	6
1 PROFIELMODULE MENS EN GEZONDHEID	7
P/ZW/1.1 INFORMATIE GEVEN OVER EEN GEZONDE LEEFSTIJL	7
P/ZW/1.2 EEN GEZONDE MAALTIJD SAMENSTELLEN, BEREIDEN EN OPDIENEN	9
P/ZW/1.3 ONDERSTEUNEN BIJ EEN VERANTWOORD VOEDINGS- EN BEWEGINGSPATROON EN DAGRITME	12
2 PROFIELMODULE MENS EN OMGEVING	16
P/ZW/2.1 SCHOONMAAK- EN ONDERHOUDSWERKZAAMHEDEN UITVOEREN	16
P/ZW/2.2 TEXTIEL VERZORGEN	18
P/ZW/2.3 BALIEWERKZAAMHEDEN VERRICHTEN	19
P/ZW/2.4 INFORMATIE GEVEN OVER AANPASSINGEN EN HULPMIDDELEN IN EN RONDON HET GEBOUW DIE TOEGANKELIJKHEID EN VEILIGHEID BEVORDEREN	21
P/ZW/2.5 BIJ HET INRICHTEN VAN EEN RUIMTE REKENING HOUDEN MET HET GEBRUIK VAN EEN RUIMTE	22
3 PROFIELMODULE MENS EN ACTIVITEIT	23
P/ZW/3.1 EEN EENVOUDIGE ACTIVITEIT VOOR EEN INDIVIDU EN GROEP VOORBEREIDEN	23
P/ZW/3.2 EEN EENVOUDIGE ACTIVITEIT MET EEN INDIVIDU EN GROEP UITVOEREN	25
P/ZW/3.3 EEN EENVOUDIGE ACTIVITEIT MET EEN INDIVIDU EN GROEP AFSLUITEN	26
4 PROFIELMODULE MENS EN ZORG	28
P/ZW/4.1 ONDERSTEUNEN BIJ EENVOUDIGE VERZORGENDE ACTIVITEITEN	28
P/ZW/4.2 ONDERSTEUNEN BIJ HET BEWEGEN EN VERPLAATSSEN	30
P/ZW/4.3 EENVOUDIGE EHBO-TECHNIEKEN TOEPASSEN	31
P/ZW/4.4 ONDERSTEUNEN BIJ VAAK VOORKOMENDE ZIEKTEVERSCHEIJNSELEN	32
UITWERKING P/ZW/4.5	34
BIJLAGE: INVENTARISATIE ICT BIJ Z&W	36
TEKSTVERWERKINGSPROGRAMMA	36
PRESENTATIEPROGRAMMA	37

VOORWOORD

Het College voor Toetsen en Examens (het CvTE) geeft in een syllabus, die jaarlijks verschijnt, een toelichting op het examenprogramma van het profielvak. Behalve een beschrijving van de exameneisen voor een centraal examen kan een syllabus verdere informatie over het centraal examen bevatten, bijvoorbeeld over onderwerpen als specificaties van examenstof en begrippenlijsten.

De functie van een syllabus is een leraar in staat te stellen zich een goed beeld te vormen van wat in het centraal examen wel en niet gevraagd kan worden. Naar zijn aard is een syllabus dus niet een volledig gesloten en afgebakende beschrijving van alles wat op een examen zou kunnen voorkomen. Het is mogelijk, al zal dat maar in beperkte mate voorkomen, dat op een centraal examen ook iets aan de orde komt dat niet met zo veel woorden in deze syllabus staat, maar dat naar het algemeen gevoelen in het verlengde daarvan ligt.

Een syllabus is ook een hulpmiddel voor degenen die zichzelf op een centraal examen voorbereiden. Een syllabus kan ook behulpzaam zijn voor de producenten van leermiddelen en voor nascholingsinstanties. De syllabus is niet van belang voor het schoolexamen.

Deze syllabus geldt voor het examenjaar 2025. Syllabi van eerdere jaren zijn niet meer geldig en kunnen van deze versie afwijken. Voor het examenjaar 2026 wordt een nieuwe syllabus vastgesteld. Het CvTE publiceert uitsluitend digitale versies van de syllabi. Dit gebeurt via Examenblad.nl (www.examenblad.nl), de officiële website voor de examens in het voortgezet onderwijs. In de syllabi 2025 zijn de wijzigingen ten opzichte van de vorige syllabus voor het examenjaar 2024 duidelijk zichtbaar. De veranderingen zijn geel gemarkeerd. Er zijn diverse profielvakken waarbij de syllabus 2025 geen inhoudelijke veranderingen heeft ondergaan ten opzichte van de versie 2024.

Een syllabus kan ook tussentijds worden aangepast, bijvoorbeeld als een in de syllabus beschreven situatie feitelijk veranderd is. De aan een centraal examen voorafgaande Septembermededeling is dan het moment waarop dergelijke veranderingen bekendgemaakt worden. Kijkt u voor alle zekerheid jaarlijks in september op Examenblad.nl.

Het CvTE stelt het aantal en de tijdsduur van de toetsen van het centraal examen vast en de wijze waarop het centraal examen wordt afgenomen. Deze vaststelling wordt gepubliceerd in het rooster voor de centrale examens en in de Septembermededeling.

Voor opmerkingen over syllabi houdt het CvTE zich steeds aanbevolen. U kunt die inzenden via het [contactformulier](#) op Examenblad.nl.

De voorzitter van het College voor Toetsen en Examens,
Drs. J.H. (John) van der Vegt MPM

Het Profielvak Zorg en Welzijn bestaat uit een kern en vier modules

KERN

Een kandidaat kan gebruik maken van de in de kern genoemde kennis en vaardigheden in een (gesimuleerde) uitvoerende beroepssituatie of een daarop voorbereidende scholing. De kennis en vaardigheden zijn gerangschikt in algemene kennis en vaardigheden en professionele vaardigheden. Kennis en vaardigheden worden samen met persoonlijke eigenschappen ook wel aangeduid als beroepscompetenties. De kern omvat ook kennis en vaardigheden rond loopbaanoriëntatie en –ontwikkeling.

A. ALGEMENE KENNIS EN VAARDIGHEDEN

- A1. de Nederlandse taal in opleidings- en beroepssituaties gebruiken;
- A2. een informatiebehoefte signaleren en onderzoeken en op basis hiervan relevante informatie zoeken, beoordelen, verwerken en gebruiken;
- A3. mediawijs handelen: kritisch en bewust omgaan met (digitale) media;
- A4. bewust omgaan met opslag en gebruik van gegevens en daarbij rekening houden met privacy en digitale veiligheid;
- A5. het belang beschrijven en voorbeelden noemen van technologische en innovatieve ontwikkelingen in de beroepscontext;
- A6. voor opleiding en beroep relevante berekeningen uitvoeren;
- A7. plannen en organiseren in een beroeps(opleiding) gerelateerde situatie;
- A8. op systematische en doelgerichte wijze werkzaamheden uitvoeren op basis van een planning met de inzet van vakdeskundigheid en met aandacht voor een zo hoog mogelijke kwaliteit;
- A9. mondeling en schriftelijk rapporteren over de uitgevoerde werkzaamheden; onder meer over de planning, voorbereiding, proces en product;
- A10. reflecteren op de eigen werkwijze en op de kwaliteit van het eigen werk;
- A11. samenwerken en overleggen bij het uitvoeren van werkzaamheden;
- A12. werkzaamheden volgens de voorschriften en op een veilige wijze uitvoeren;
- A13. economisch bewust en duurzaam omgaan met materialen en middelen;
- A14. professionele (technologische) hulpmiddelen gebruiken en hun werking uitleggen;
- A15. hygiënisch werken;
- A16. milieubewust handelen;
- A17. zich aan- en inpassen in een bedrijfscultuur;
- A18. voldoen aan de algemene gedrags- en houdingseisen die gesteld worden aan werknemers in de branche;
- A19. in een (gesimuleerde) beroepssituatie en stage in een bedrijf omgaan met verschillen op basis van culturele gebondenheid en geslacht.

B. PROFESSIONELE KENNIS EN VAARDIGHEDEN

De kern van de vmbo-sector Zorg en Welzijn bestaat uit drie te onderscheiden maar niet te scheiden aspecten:

- persoonlijk functioneren;
- werken met en voor de klant;
- werken in de beroepsomgeving.

Met 'de klant' wordt bedoeld: de cliënt, gebruiker, zorgvrager, hulpvrager.

Persoonlijk functioneren

De kandidaat kan:

- B1.a het begrip puberteit omschrijven en de kenmerken benoemen (fysiek, psychisch en sociaal);
- B1.b een relatie leggen tussen het eigen functioneren en welbevinden en eigen levensfase (reflecteren);
- B2.a het begrip leefstijl omschrijven en kenmerken benoemen van een gezonde en ongezonde leefstijl;
- B2.b de eigen leefstijl omschrijven en aangeven welke keuzes hij/zij zelf maakt (reflecteren);
- B3. het eigen gedragspatroon in relatie tot de klanten in verschillende contexten herkennen, benoemen en erop reflecteren;

- B4. de eigen ervaring met het werk in de verschillende werkvelden van de sector benoemen en aangeven waarom hij/zij zich daar wel of niet thuis bij voelt;
- B5. de eigen mogelijkheden en beperkingen met betrekking tot het werken in de verschillende werkvelden weergeven en aangeven hoe en waarin hij zich wil ontwikkelen;
- B6. ICT-vaardigheden toepassen, met name: tekstverwerkingsprogramma en presentatieprogramma.

Werken met en voor de ander

De kandidaat kan:

- B7. een contact aangaan en onderhouden met de klant en zich daarbij respectvol, empathisch, vriendelijk en belangstellend opstellen;
- B8. in contacten met klanten opmerkzaam zijn op aspecten van gezondheid en welzijn (waarnemen, observeren, signaleren) en het handelen daarop afstemmen;
- B9. behoeften en wensen van klanten signaleren en hierover in gesprek gaan; globaal de kenmerken van verschillende levensfasen herkennen en beschrijven (fysieke, psychische en sociale aspecten);
- B10. cultuurverschillen herkennen en benoemen, en aangeven wanneer interculturaliteit een rol speelt in situaties;
- B12. in contacten met klanten rekening houden met verschillen in levensfase, cultuur, individuele mogelijkheden;
- B13. werken volgens beroepsethiek;
- B14. bij contacten met klanten verschillende gespreksdoelen onderscheiden (zoals informeren, motiveren, stimuleren, instrueren) en gesprekken voeren met een duidelijke opbouw (introductie, hoofdonderwerp, afronding).

Werken in de beroepsomgeving

De kandidaat kan:

- B15. het specifieke karakter en nieuwe trends en ontwikkelingen herkennen en benoemen van de werkvelden Gezondheidszorg, Welzijn, Facilitaire Dienstverlening, Sport & Beweging en Uiterlijke Verzorging;
- B16. zich binnen ieder afzonderlijk werkveld passend en representatief gedragen;
- B17. ontwikkelingen op het gebied van ondernemerschap in de werkvelden herkennen en benoemen;

C. Loopbaanoriëntatie en -ontwikkeling

De kandidaat is in staat zijn eigen loopbaanontwikkeling vorm te geven. Hij doet dat met een oriëntatie op een toekomstige opleiding en (loop)baan door middel van reflectie op het eigen handelen en reflectie op ervaringen.

C1. De kandidaat heeft de vaardigheid de eigen loopbaan vorm te geven door op systematische wijze om te gaan met 'loopbaancompetenties':

- 1 kwaliteitenreflectie (wat kan ik het best en hoe weet ik dat?)
- 2 motievenreflectie (waar ga en sta ik voor en waarom dan?)
- 3 werkexploratie (waar ben ik het meest op mijn plek en waarom daar?)
- 4 loopbaansturing (hoe bereik ik mijn doel en waarom zo?)
- 5 netwerken (wie kan mij helpen mijn doel te bereiken en waarom die mensen?)

C2. De kandidaat maakt zijn eigen loopbaanontwikkeling inzichtelijk voor zichzelf en voor anderen door middel van een 'loopbaandossier'.

In een loopbaandossier is opgenomen welke activiteiten zijn uitgevoerd die hebben bijgedragen tot het ontwikkelen van de 'loopbaancompetenties'. In het loopbaandossier wordt beschreven bij een aantal uitgevoerde activiteiten:

- I. de beoogde doelen;
- II. de resultaten;
- III. de evaluatie en een conclusie;
- IV. welke vervolgactiviteiten gepland zijn op basis van de opgedane ervaringen en de daarbij horende conclusies.

MODULEN ZORG EN WELZIJN

Kenmerkend voor de beroepen in Zorg en Welzijn (Z&W) is het werken met en voor mensen gericht op fysiek, psychisch en sociaal welbevinden, waarbij de beroepsbeoefenaar zelf het belangrijkste instrument is. In iedere beroepssituatie dient rekening gehouden te worden met de individuele wensen en behoeften (cultuur, levensfase, mogelijkheden) van de klant en met de omgeving waarin de ondersteuning geboden wordt.

Deze elementen karakteriseren de werkzaamheden in de sector en zijn daarmee een wezenlijk onderdeel van elke module.

In het CE kunnen de volgende eindtermen uit de kern worden getoetst.

profiel Mensen	algemene kennis en vaardigheden (a)	professionele kennis en vaardigheden (b)
gezondheid	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 16	1a, 1b, 2a, 2b, 3, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16
omgeving	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 16	1a, 1b, 2a, 2b, 3, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16
activiteit	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 16	1a, 1b, 2a, 2b, 3, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16
zorg	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 16	1a, 1b, 2a, 2b, 3, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16

Eindtermen uit de kern die gekoppeld zijn aan	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11,	1a, 1b, 2a, 2b, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11,
Dit zijn eindtermen uit de kern die aansluiten bij C: Loopbaanoriëntatie en -ontwikkeling	17, 18, 19	4, 5, 15, 17

NB: C1 en C2 komen niet in de opsomming voor.
 Reden: loopbaanoriëntatie en -ontwikkeling wordt niet in het CE getoetst

1 PROFIELMODULE MENS EN GEZONDHEID

Taak:

- Ondersteunen bij keuzes voor een gezonde leefstijl

Voor het uitvoeren van de taak beheerst de kandidaat de voorwaardelijke kennis, vaardigheden en houding.

P/ZW/1.1 INFORMATIE GEVEN OVER EEN GEZONDE LEEFSTIJL

De kandidaat kan	BB	KB
1 uitleggen welke aspecten van invloed zijn op fysieke, psychische en sociale gezondheid	x	x
2 een verband leggen tussen leefstijl, voedingspatroon, hygiëne, bewegen en gezondheid	x	x
3 informatie zoeken en geven over het gebruik van genotmiddelen	x	x
4 de invloed van media op leefstijl beschrijven en herkennen	x	x

UITWERKING P/ZW/1.1

P/ZW/1.1.1 uitleggen welke aspecten van invloed zijn op fysieke, psychische en sociale gezondheid

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 factoren benoemen die fysieke, psychische en sociale gezondheid bevorderen of belemmeren Trefwoorden o.a.: media, cultuur, erfelijkheid, (sociale) omgeving en sociale druk, bewegen, hygiëne, welzijn	x	x
2 kenmerken en invloeden van een verantwoord voedingsgedrag benoemen in relatie tot leeftijd, leefstijl en gezondheid Trefwoorden o.a.: light producten, energiedranken, biologische producten, voedingssupplementen, fastfood, maaltijdbezorging/ maaltijdpakketten	x	x
3 de wederzijdse beïnvloeding van gezondheid en welvaart begrijpen en toelichten Trefwoorden o.a.: inspanning en ontspanning, stress, welzijn, welvaartsziekten (diabetes type 2, hart- en vaatziekten, obesitas), leefstijl (bewegen, soa, BMI, voedingsgewoonte, hygiëne)	x	
4 de wederzijdse beïnvloeding van gezondheid en welvaart benoemen en uitleggen Trefwoorden o.a.: inspanning en ontspanning, stress, welvaartsziekten, welzijn		x

P/ZW/1.1.2 een verband leggen tussen leefstijl, voedingspatroon, hygiëne, bewegen en gezondheid

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 kenmerken en invloeden van een verantwoord voedingsgedrag omschrijven in relatie tot leeftijd, leefstijl en gezondheid Trefwoorden o.a.: light producten, energiedranken, biologische producten, voedingssupplementen	x	x
2 het begrip welvaartsziekten toelichten	x	x
3 uitleggen hoe een gebrek aan hygiëne de gezondheid kan schaden	x	x
4 uitleggen welke invloed leefstijl heeft op gezondheid Trefwoorden o.a.: bewegen, soa, BMI, voedingsgewoonte, hygiëne	x	x

P/ZW/1.1.3 informatie zoeken en geven over het gebruik van genotmiddelen

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 informatiebronnen zoeken en selecteren	x	x
2 relevante informatie verwerken en geven	x	x
3 gevolgen van het gebruik van genotmiddelen beschrijven	x	x
4 de invloed van het gebruik van genotmiddelen op het dagelijks leven noemen	x	x
5 benoemen wat de kenmerken van verslaving zijn	x	
6 uitleggen wat de kenmerken van verslaving zijn		x
Trefwoorden o.a.: soft- en harddrugs, tabak, alcohol; wetgeving; fysiek, psychisch en sociaal, elektrische sigaret en waterpijp, lachgas en gokverslaving		

P/ZW/1.1.4 de invloed van media op leefstijl beschrijven en herkennen

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 benoemen hoe verschillende media gebruikt worden om doelgroepen te bereiken	x	x
2 voor- en nadelen van verschillende soorten media benoemen	x	x

3 de invloed van reclame en sociale media op leefstijl herkennen	x	x
--	---	---

P/ZW/1.2 EEN GEZONDE MAALTIJD SAMENSTELLEN, BEREIDEN EN OPDIENEN

De kandidaat kan	BB	KB
1 een gezonde maaltijd samenstellen	x	x
2 recepten lezen en omrekenen naar aantal personen	x	x
3 een planning maken voor het correct uitvoeren van de werkzaamheden	x	x
4 tijdens werkzaamheden rekening houden met hygiëne	x	x
5 basisvaardigheden toepassen die noodzakelijk zijn voor de bereiding van een maaltijd	x	x
6 materiaal en apparatuur hanteren bij de bereiding van gerechten in de privéhuishouding	x	x
7 gerechten presenteren	x	x
8 gebruikte materialen schoonmaken en opruimen	x	x

UITWERKING P/ZW/1.2

P/ZW/1.2.1 een gezonde maaltijd samenstellen

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 met behulp van een voedingswijzer een gezonde maaltijd samenstellen	x	x
2 gezonde voeding voor verschillende doelgroepen kiezen Trefwoorden o.a.: ouderen, zwangeren, baby's, kinderen, sporters, zieken, geloofsgroepen	x	x
3 een gezonde maaltijd samenstellen, rekening houdend met duurzaamheid Trefwoorden o.a.: seizoensgroenten, 'vergeten groente', biologische voeding, keurmerken, dierenwelzijn, milieu en klimaat	x	x

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
4 een gezonde maaltijd samenstellen rekening houdend met diverse voedingsgewoontes Trefwoorden o.a.: biologische voeding, veganist, vegetariër, allergieën, ziekte en herstellen	x	X

P/ZW/1.2.2 recepten lezen en omrekenen naar aantal personen

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 een stapsgewijs beschreven recept gebruiken	x	
2 een recept opzoeken en gebruiken		x
3 Rekenen met inhoudsmaten, gewichten en verhoudingen	x	x

P/ZW/1.2.3 een planning maken voor het correct uitvoeren van de werkzaamheden

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 een stappenplan maken voor het bereiden van een maaltijd	x	
2 een stappenplan en tijdschema maken voor het bereiden van een maaltijd		x

P/ZW/1.2.4 tijdens werkzaamheden rekening houden met hygiëne

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 regels, voorschriften en procedures rond hygiëne toepassen om mogelijke besmettingsrisico's te beperken Trefwoorden o.a.: first in first out, t.h.t., t.g.t., conserveren, bewaarvoorschriften, HACCP-voorschriften	x	x
2 bedorven voedsel herkennen	x	x
3 omschrijven hoe het bederf van voedingsmiddelen tegengegaan of voorkomen kan worden en dit toepassen Trefwoorden o.a.: kruisbesmetting, producthygiëne, persoonlijke hygiëne, conserveermethodes, bewaarmethodes	x	x

P/ZW/1.2.5 basisvaardigheden toepassen die noodzakelijk zijn voor de bereiding van een maaltijd

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 voedingsmiddelen beoordelen, herkennen en voorbereiden bij de bereiding van gerechten en maaltijden Trefwoorden o.a.: vers en geconserveerd voedsel, grondstoffen, ingrediënten, vleesvervangers, convenience food	x	x
2 een stapsgewijs beschreven recept volgen	x	
3 een recept volgen		x
4 bereidingstechnieken toepassen en de juiste materialen kiezen Trefwoorden o.a.: snijden, wassen, koken, bakken, braden, stomen, wokken, au-bain-marie	x	x

P/ZW/1.2.6 materiaal en apparatuur hanteren bij de bereiding van gerechten in de privéhoushouding

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 voor de werkzaamheden geschikte materialen, apparatuur en gereedschap kiezen en gebruiken Trefwoorden o.a.: gebruiksaanwijzing lezen, veiligheid, gebruik van oven	x	x

P/ZW/1.2.7 gerechten presenteren

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 gerechten garneren en serveren	x	x
2 tafeldekken	x	x
Trefwoorden o.a.: eenvoudige etiquetteleer, verzorgd presenteren		

P/ZW/1.2.8 gebruikte materialen schoonmaken en opruimen

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 de afwas doen	x	x
2 materialen, apparatuur en werkplek na gebruik schoonmaken en opruimen	x	x
Trefwoorden o.a.: milieubewust, hygiëne, afvalscheiding		

P/ZW/1.3 ONDERSTEUNEN BIJ EEN VERANTWOORD VOEDINGS- EN BEWEGINGSPATROON EN DAGRITME

De kandidaat kan	BB	KB
1 informatie zoeken en geven over voedings- en bewegingspatroon en dagritme	x	x
2 voedings- en leefgewoonten signaleren, herkennen en rapporteren	x	
3 voedings- en leefgewoonten observeren, herkennen en de klant hierover adviseren		x
4 uitleggen hoe dagritme van invloed is op het fysieke en mentale welzijn	x	x

Uitwerking P/ZW/1.3

P/ZW/1.3.1 informatie zoeken en geven over voedings- en bewegingspatroon en dagritme

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 informatiebronnen zoeken, selecteren en hanteren Trefwoorden o.a.: digitale bronnen, folders, voedingscentrum, voedingswijzer	x	x
2 relevante informatie verwerken en geven Trefwoorden o.a.: (digitale) presentatie, flyer, folder	x	x

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
3 informatie van etiketten benoemen, uitleggen en toepassen Trefwoorden o.a.: voedingsstoffen, additieven, allergenen, energiewaarde; calorieën en kilojoules, keurmerken, logo's, waarschuwingen van fabrikanten i.v.m. voedings- en gezondheidsclaims, 'NVWA' (kritisch beoordelen etiketten en reclameboodschappen)	x	x
4 met behulp van een voedingswijzer een verantwoorde maaltijd samenstellen rekening houdend met leeftijd, leefstijl en gezondheid Trefwoorden o.a.: dagritme en bewegingspatroon	x	x
5 informatie geven hoe energieverbruik afhangt van factoren zoals leeftijd, activiteit en omgevingstemperatuur	x	x
6 uitleggen hoe bewegingspatroon en dagritme van invloed zijn op gezondheid	x	x
7 kenmerken van een verantwoord voedingsgedrag noemen rekening houdend met leeftijd, leefstijl en gezondheid Trefwoorden o.a.: light producten, energie dranken, biologische producten, voedingssupplementen, bewegingspatroon	x	x
8 informatie geven over verschillende diëten, allergieën en intoleranties Trefwoorden o.a.: natrium- en energiebeperkt, energieverrijkt, gluten- en lactosevrij	x	x
9 verschil aangeven tussen allergie en intolerantie	x	x
10 organisaties noemen die informatie verschaffen rondom voeding en beweging Trefwoorden o.a.: voedingscentrum en voorlichtingsbureaus (productschappen van groente, vlees, fruit enz.), Kenniscentrum sport	x	x

P/ZW/1.3.2 voedings- en leefgewoonten signaleren, herkennen en rapporteren

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 op basis van eigen waarneming verandering vaststellen in de voedings- en leefgewoonte van de klant Trefwoorden o.a.: (in)activiteit, (on)gezonde voeding, veiligheid	x	

2 de waarneming rapporteren Trefwoorden o.a.: observeren, objectiviteit, subjectiviteit, rapporteren, bespreken	x	
---	---	--

P/ZW/1.3.3 voedings- en leefgewoonten observeren, herkennen en de klant hierover adviseren

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 op basis van een vraag van een klant of eigen waarneming in gesprek gaan met de klant over zijn/haar voedings- en leefgewoonte Trefwoorden o.a.: (in)activiteit, (on)gezonde voeding, balans vinden, veiligheid		x
2 het gevoerde gesprek rapporteren Trefwoorden o.a.: observeren, objectiviteit, subjectiviteit, rapporteren, bespreken		x
3 met de klant bekijken wat goede keuzes zijn en zo nodig voorstellen doen		x

P/ZW/1.3.4 uitleggen hoe dagritme van invloed is op het fysieke en mentale welzijn

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 het belang van een verantwoord dagritme voor de gezondheid uitleggen. Trefwoorden o.a.: balans vinden, activiteit – rust, stress, burn-out, overbelasting, regelmaat	x	x

2 PROFIELMODULE MENS EN OMGEVING

Taak:

Ondersteunen bij het creëren van een verzorgde, schone en veilige leef- en werkomgeving

Voor het uitvoeren van de taak beheerst de kandidaat de voorwaardelijke kennis, vaardigheden en houding.

P/ZW/2.1 SCHOONMAAK- EN ONDERHOUDSWERKZAAMHEDEN UITVOEREN

De kandidaat kan	BB	KB
1 werkvolgorde en planning maken voor de uit te voeren werkzaamheden	x	x
2 onderhoudsvoorschriften lezen, interpreteren en ernaar handelen	x	x
3 schoonmaakmiddelen, -apparatuur en -materialen kiezen en gebruiken	x	x
4 werkzaamheden uitvoeren volgens plan	x	x
5 gebruikte materialen schoonmaken en opruimen	x	x

Uitwerking P/ZW/2.1

P/ZW/2.1.1 werkvolgorde en planning maken voor de uit te voeren werkzaamheden

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 verschillende onderhouds- en schoonmaakwerkzaamheden plannen Trefwoorden o.a.: onderhoudsvoorschriften, schoonmaakregels	x	x

P/ZW/2.1.2 onderhoudsvoorschriften lezen, interpreteren en ernaar handelen

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 voorschriften betreffende onderhoud en schoonmaak uitleggen Trefwoord o.a.: onderhoudsetiketten	x	x
2 pictogrammen en symbolen herkennen en ernaar handelen Trefwoorden o.a.: niet mengen, giftig, bijtend/corrosief, schadelijk, irriterend, licht ontvlambaar, oxiderend, milieugevaarlijk, veiligheid	x	x

P/ZW/2.1.3 schoonmaakmiddelen, –apparatuur en -materialen kiezen en gebruiken

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 een passende schoonmaakmethode kiezen	x	x
2 een schoonmaakmiddel kiezen dat geschikt is voor reinigen, ontkalken, ontvetten of desinfecteren, rekening houdend met het soort vuil Trefwoorden o.a.: dosering, milieubewust, pictogram	x	x
3 het materiaal van vloeren, muren en meubels herkennen en daarbij passende schoonmaakmiddelen, -materialen en -apparatuur kiezen en gebruiken Trefwoorden o.a.: dosering, milieubewust, natuurlijke en synthetische middelen	x	x

P/ZW/2.1.4 werkzaamheden uitvoeren volgens plan

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 de werkzaamheden volgens de schoonmaakregels uitvoeren Trefwoorden o.a.: schoonmaakfrequentie, schoonmaakplan, ergonomie, milieubewust, veiligheid, routing, huishoudelijk schoon, ruwschoon, smetschoon, dagelijkse - periodieke schoonmaakbeurt	x	x
2 werkzaamheden met de passende schoonmaakmiddelen, materialen en apparatuur uitvoeren Trefwoorden o.a.: schoonmaakfrequentie, schoonmaakplan, ergonomie, milieubewust, veiligheid, routing	x	x

P/ZW/2.1.5 gebruikte materialen schoonmaken en opruimen

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 schoonmaken, onderhouden en opruimen van de gebruikte materialen, middelen en apparatuur Trefwoorden o.a.: voorraadbeheer, hygiëne, onderhoudsvorschriften	x	x

P/ZW/2.2 TEXTIEL VERZORGEN

De kandidaat kan	BB	KB
1 etiketten lezen, interpreteren en ernaar handelen	x	x
2 was sorteren	x	x
3 een wasbehandeling uitvoeren	x	x
4 strijken, vouwen en opbergen van de was	x	x

UITWERKING P/ZW/2.2

P/ZW/2.2.1 etiketten lezen, interpreteren en ernaar handelen

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 samenstellingsetiketten en behandelsetiketten lezen en ernaar handelen	x	x
2 samenstellingsetiketten en behandelsetiketten uitleggen		x
Trefwoorden o.a.: was symbool en pictogram		

P/ZW/2.2.2 was sorteren

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 wasgoed sorteren en voorbereiden op wasbehandeling	x	x
Trefwoorden o.a.: wasvoorschrift, zakken leeg, ritsen dicht, waszakje		

P/ZW/2.2.3 een wasbehandeling uitvoeren

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 apparatuur voor wasbehandeling bedienen en onderhouden	x	x
2 producten voor wasbehandeling kiezen, doseren en gebruiken	x	x
3 wasgoed laten drogen	x	x
Trefwoorden o.a.: milieu- en energiebewust, waterhardheid, wasactieve stof, waterontharders, enzymen, wasmiddelen, vezelsoorten, wasprogramma's, handwas, wasverzachter, vlekverwijderaar		

P/ZW/2.2.4 strijken, vouwen en opbergen van de was

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 strijk- en stoomapparatuur gebruiken	x	x
2 de was verwerken, controleren en opbergen	x	x
3 eventuele gebreken opmerken en doorgeven Trefwoorden o.a.: knoopje mist, naadje los	x	x

P/ZW/2.3 BALIEWERKZAAMHEDEN VERRICHTEN

De kandidaat kan	BB	KB
1 zich representatief en klantgericht opstellen	x	x
2 de klant ontvangen en begroeten	x	x
3 een informatief en zakelijk gesprek voeren	x	x
4 zijn taalgebruik afstemmen op de klant met name woordkeuze en stemgebruik	x	x
5 een telefoonnotitie maken, een boodschap aannemen en doorgeven	x	x
6 een telefonische afspraak maken	x	x
7 schriftelijk rapporteren	x	x
8 afscheid nemen	x	x

UITWERKING P/ZW/2.3

P/ZW/2.3.1 zich representatief en klantgericht opstellen

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 het belang van een goed verzorgd uiterlijk en een goede lichaamshygiëne in dienstverlenende beroepen uitleggen en dit in de praktijk toepassen	x	x

P/ZW/2.3.2 de klant ontvangen en begroeten

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 op correcte wijze de klant te woord staan	x	x
2 initiatief nemen tot het leggen van contact Trefwoorden o.a.: reden van het bezoek achterhalen	x	x

P/ZW/2.3.3 een informatief en zakelijk gesprek voeren

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 communicatie- en gesprekstechnieken toepassen Trefwoorden o.a.: omgangsvormen, (in)formeel taalgebruik, open en gesloten vragen, verbaal en non-verbaal gedrag	x	x
2 informatie samenvatten aan het einde van een (telefoon)gesprek	x	x

P/ZW/2.3.4 zijn taalgebruik afstemmen op de klant met name woordkeuze- en stemgebruik

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 communicatie- en gesprekstechnieken toepassen Trefwoorden o.a.: omgangsvormen, taalgebruik, open en gesloten vragen, verbaal en non-verbaal, objectiviteit en subjectiviteit	x	x
2 taalgebruik afstemmen op de doelgroep	x	x

P/ZW/2.3.5 een telefoonnotitie maken, een boodschap aannemen en doorgeven

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 de relevante informatie vermelden in een notitie en doorgeven	x	x

P/ZW/2.3.6 een telefonische afspraak maken

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 communicatie- en gesprekstechnieken toepassen Trefwoorden o.a.: samenvatten, doorvragen, taalgebruik, beleefdheidsvorm, gesprek openen en afsluiten	x	x

P/ZW/2.3.7 schriftelijk rapporteren

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 verschillende vormen van zakelijk rapporteren toepassen Trefwoorden o.a.: e-mail, brief, (elektronisch) formulier, notitie maken, (digitale) agenda, tekstverwerkingsprogramma, presentatieprogramma	x	x
2 objectieve en subjectieve informatie onderscheiden	x	x

P/ZW/2.3.8 afscheid nemen

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 op passende wijze afscheid nemen	x	x
2 correcte omgangsvormen hanteren	x	x
Trefwoorden o.a.: verbaal en non-verbaal gedrag		

P/ZW/2.4 INFORMATIE GEVEN OVER AANPASSINGEN EN HULPMIDDELEN IN EN RONDOM HET GEBOUW DIE TOEGANKELIJKHEID EN VEILIGHEID BEVORDEREN

De kandidaat kan	BB	KB
1 veelvoorkomende aanpassingen en hulpmiddelen in en rondom het gebouw herkennen	x	
2 informatie geven over veelvoorkomende aanpassingen en hulpmiddelen in en rondom het gebouw		x

Uitwerking P/ZW/2.4

P/ZW/2.4.1 veelvoorkomende aanpassingen en hulpmiddelen in en rondom het gebouw herkennen

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 informatie geven over hulpmiddelen en aanpassingen die in en rondom het gebouw aanwezig kunnen zijn gerelateerd aan de zorgvrager en/of doelgroep Trefwoorden o.a.: Arbo, ergonomie, veiligheid zoals kinderhekje, rubberen tegels, handgrepen, toilet met steun aan de muur	x	

P/ZW/2.4.2 informatie geven over veelvoorkomende aanpassingen en hulpmiddelen in en rondom het gebouw

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 informatie en advies geven over de hulpmiddelen en aanpassingen die in en rondom het gebouw aanwezig kunnen zijn gerelateerd aan de zorgvrager en/of doelgroep Trefwoorden o.a.: Arbo, ergonomie, veiligheid zoals kinderhekje, rubberen tegels, handgrepen, toilet met steun aan de muur, lift, traplift		x

P/ZW/2.5 BIJ HET INRICHTEN VAN EEN RUIMTE REKENING HOUDEN MET HET GEBRUIK VAN EEN RUIMTE

De kandidaat kan	BB	KB
1 een ruimte inrichten conform de opdracht	x	x
2 de inrichting afstemmen op de wensen en de behoeften van de gebruiker	x	x

UITWERKING P/ZW/2.5

P/ZW/2.5.1 een ruimte inrichten conform de opdracht

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 volgens afspraak een ruimte inrichten en gebruiksklaar maken Trefwoorden o.a.: decoratie, meubilair, seizoenen, schets, veiligheid, looplijnen, vluchtwegen, toegankelijkheid (rolstoel, rollator, kinderwagen)	x	
2 werkzaamheden plannen en een ruimte volgens afspraak inrichten en gebruiksklaar maken Trefwoorden o.a.: decoratie, meubilair, seizoenen, schets, veiligheid, looplijnen, vluchtwegen, toegankelijkheid (rolstoel, rollator, kinderwagen)		x
3 inventariseren voor welke doelgroep en functie de ruimte wordt gebruikt Trefwoorden o.a.: woonruimte, slaapruijnte, kinderopvang, ziekenkamer, recreatieruimte	x	x

P/ZW/2.5.2 de inrichting afstemmen op de wensen en de behoeften van de gebruiker

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB
1 bij de klant informeren naar de wensen over de inrichting en voorstellen doen		x
2 communicatie- en gesprekstechnieken toepassen Trefwoorden o.a.: omgangsvormen, taalgebruik, open en gesloten vragen, verbaal en non-verbaal, rapporteren, objectiviteit en subjectiviteit		x

3 PROFIELMODULE MENS EN ACTIVITEIT

Taak:

- activiteiten organiseren en begeleiden met als doel de klant te activeren

Voor het uitvoeren van de taak beheerst de kandidaat de voorwaardelijke kennis, vaardigheden en houding.

P/ZW/3.1 EEN EENVOUDIGE ACTIVITEIT VOOR EEN INDIVIDU EN GROEP VOORBEREIDEN

De kandidaat kan	BB	KB	GL
1 wensen en behoeften achterhalen	x	x	x
2 een passende activiteit kiezen	x	x	x
3 informatie zoeken en geven over mogelijke activiteiten	x	x	x
4 een draaiboek voor een activiteit maken	x	x	x

UITWERKING P/ZW/3.1

P/ZW/3.1.1 wensen en behoeften achterhalen

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 de mogelijkheden, beperkingen, interesses en belevingswereld van diverse doelgroepen herkennen Trefwoorden o.a.: leeftijdsgroepen*, beperkingen zoals visueel, auditief, fysiek, verstandelijk, zintuigelijk, motorisch, meervoudig, aangeboren, verworven; erfelijkheid; interne en externe ontwikkelingsinvloeden	x	x	x
2 samenstelling van groepen noemen Trefwoorden o.a.: horizontaal, verticaal, homogeen, heterogeen	x	x	x
3 communicatie- en gesprekstechnieken toepassen Trefwoorden o.a.: omgangsvormen, taalgebruik, open en gesloten vragen, verbaal en non-verbaal, rapporteren, objectiviteit en subjectiviteit, (ped)agogisch handelen	x	x	x

*Leeftijdsgroepen

0 – 1 jaar	baby
1 – 2 jaar	dreumes
2 – 4 jaar	peuter
4 – 6 jaar	kleuter
6 – 12 jaar	schoolkind
12 – 21 jaar	puber - adolescent
vanaf 21 jaar	volwassene
60 jaar en ouder	oudere
80 jaar en ouder	(hoog)bejaarde

P/ZW/3.1.2 een passende activiteit kiezen

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 het doel van de activiteit aangeven Trefwoorden o.a.: (re)creatieve activiteiten, sportief, educatief, arbeidsgerichte dagbesteding, belevingsgerichte dagbesteding, sociale activiteiten, ontwikkelingsgerichte activiteiten	x	x	x
2 verschillende activiteiten, spellen en spelvormen uitleggen Trefwoorden o.a.: spel- en bewegingsvormen, knutselen, eenvoudige kookactiviteiten, kijkwijzer, AVI-niveau, binnen- en buitenspellen, gezelschapsspellen	x	x	x
3 een activiteit kiezen die aansluit bij het individu en/of de doelgroep, rekening houdend met de mogelijkheden Trefwoorden o.a.: werkvorm, zintuigactivering (snoezelen), zelfredzaamheid	x	x	x
4 een activiteit kiezen die past binnen de beschikbare tijd	x	x	x

P/ZW/3.1.3 informatie zoeken en geven over mogelijke activiteiten

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 informatiebronnen zoeken en selecteren Trefwoorden o.a.: digitale en schriftelijke bronnen	x	x	x
2 relevante informatie verwerken en geven Trefwoorden o.a.: (digitale) presentatie, flyer, folder, nieuwsbrief, e-mail	x	x	x

P/ZW/3.1.4 een draaiboek voor een activiteit maken

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 met behulp van een ICT-toepassing een plan van uitvoering maken Trefwoorden o.a.: tijdsplanning, materialen, begeleiders, hulpmiddelen, vervoer, reserveringen, logistiek voorbereiden, kostenoverzicht	x	x	x

P/ZW/3.2 EEN EENVOUDIGE ACTIVITEIT MET EEN INDIVIDU EN GROEP UITVOEREN

De kandidaat kan	BB	KB	GL
1 deelnemer(s) gastvrij ontvangen, op hun gemak stellen en wegwijs maken	x	x	x
2 deelnemer(s) motiveren tot deelname aan een activiteit	x	x	x
3 deelnemer(s) stimuleren tot zelf doen of meedoen	x	x	x
4 op gestructureerde en consequente wijze iets voordoen en uitleggen	x	x	x
5 aanwijzingen geven	x	x	x

UITWERKING P/ZW/3.2

P/ZW/3.2.1 deelnemer(s) gastvrij ontvangen, op hun gemak stellen en wegwijs maken

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 de deelnemers verwelkomen	x	x	x
2 uitleggen wat de bedoeling is van de activiteit	x	x	x
3 controleren of de deelnemers het begrepen hebben	x	x	x
4 belangstelling tonen en actief luisteren Trefwoorden o.a.: betrokkenheid tonen	x	x	x
5 de deelnemers helpen de weg te vinden	x	x	x

P/ZW/3.2.2 deelnemer(s) motiveren tot deelname aan een activiteit

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 deelnemers enthousiasmeren Trefwoorden o.a.: uitnodigen en aansporen	x	x	x
2 begrip tonen voor gevoelens en wensen van de deelnemer Trefwoorden o.a.: empathie	x	x	x

P/ZW/3.2.3 deelnemer(s) stimuleren tot zelf doen of meedoen

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 de lichamelijke/motorische, geestelijke/cognitieve en sociale(emotionele) ontwikkeling van verschillende doelgroepen herkennen Trefwoorden o.a.: leeftijdsgroepen,(ped)agogisch handelen, opvoedingsstijlen	x	x	x
2 de deelnemers geruststellen en aanmoedigen	x	x	x

P/ZW/3.2.4 op gestructureerde en consequente wijze iets voordoen en uitleggen

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 volgens een gegeven stappenplan werken aan een activiteit	x		
2 volgens een zelf uitgewerkt stappenplan werken aan een activiteit		x	x
3 instructie en taalgebruik aanpassen aan de doelgroep	x	x	x

P/ZW/3.2.5 aanwijzingen geven

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 toezien of een handeling op de juiste wijze wordt (na)gedaan en daarop feedback geven	x	x	x

P/ZW/3.3 EEN EENVOUDIGE ACTIVITEIT MET EEN INDIVIDU EN GROEP AFSLUITEN

De kandidaat kan	BB	KB	GL
1 een activiteit afronden	x	x	x
2 materialen en hulpmiddelen laten opruimen	x	x	x
3 een activiteit met deelnemers en medewerkers evalueren	x	x	x

UITWERKING P/ZW/3.3

P/ZW/3.3.1 een activiteit afronden

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 de deelnemers attent maken op de afsluiting van de activiteit	x	x	x

P/ZW/3.3.2 materialen en hulpmiddelen laten opruimen

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 materialen zorgvuldig opruimen en de deelnemers bij het opruimen betrekken	x	x	x

P/ZW/3.3.3 een activiteit met deelnemers en medewerkers evalueren

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 een draaiboek en/of een activiteit nabespreken en beoordelen	x	x	x
Trefwoorden o.a.: subjectief en objectief, zakelijk rapporteren, feedback			

4 PROFIELMODULE MENS EN ZORG

Taak:

- ondersteunende handelingen verrichten bij het zorg verlenen aan de klant

Voor het uitvoeren van de taak beheerst de kandidaat de voorwaardelijke kennis, vaardigheden en houding.

P/ZW/4.1 ONDERSTEUNEN BIJ EENVOUDIGE VERZORGENDE ACTIVITEITEN

De kandidaat kan	BB	KB	GL
1 de hulpbehoefte van een klant signaleren en dit rapporteren	x		
2 de hulpbehoefte van een klant achterhalen en ernaar handelen		x	x
3 begrip en respect tonen voor gevoelens en wensen van de klant	x	x	x
4 verzorgende activiteiten uitvoeren en daarbij rekening houden met de privacy van de klant	x	x	x
5 de klant stimuleren tot zelfredzaamheid	x	x	x

UITWERKING P/ZW/4.1

P/ZW/4.1.1 de hulpbehoefte van een klant signaleren en dit rapporteren

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 inventariseren welke typen zorg mogelijk zijn bij de hulpbehoefte van de klant Trefwoorden o.a.: mantelzorg, vrijwilligerszorg, professionele zorg; eerstelijnszorg, tweedelijnszorg; ambulante zorg, intramurale zorg, extramurale zorg; consult	x		
2 bij dagelijkse activiteiten inventariseren wat de klant zelf kan en welke hulp nodig is Trefwoorden o.a.: (elektronisch)zorgdossier, doelgroepen, ADL-hulpmiddelen, zelfzorg	x		
3 de waarneming vermelden Trefwoorden o.a.: observeren, rapporteren, bespreken, objectiviteit, subjectiviteit	x		
4 communicatie- en gesprekstechnieken toepassen Trefwoorden o.a.: omgangsvormen, taalgebruik, open en gesloten vragen, verbaal en non-verbaal, rapporteren, objectiviteit en subjectiviteit	x		

P/ZW/4.1.2 de hulpbehoefte van een klant achterhalen en ernaar handelen

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 inventariseren welke typen zorg mogelijk zijn bij de hulpbehoefte van de klant Trefwoorden o.a.: mantelzorg, vrijwilligerszorg, professionele zorg; eerstelijnszorg, tweedelijnszorg; ambulante zorg, intramurale zorg, extramurale zorg; consult		x	x
2 bij dagelijkse activiteiten inventariseren wat de klant zelf kan en welke hulp nodig is Trefwoorden o.a.: (elektronisch)zorgdossier, doelgroepen, ADL-hulpmiddelen, zelfzorg		x	x
3 aan de klant voorstellen doen over hulp en hulpmiddelen Trefwoorden o.a.: observeren, rapporteren, bespreken, objectiviteit, subjectiviteit		x	x
4 communicatie- en gesprekstechnieken toepassen Trefwoorden o.a.: omgangsvormen, taalgebruik, open en gesloten vragen, verbaal en non-verbaal, rapporteren, objectiviteit en subjectiviteit		x	x

P/ZW/4.1.3 begrip en respect tonen voor gevoelens en wensen van de klant

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 inspelen op de wensen van de klant en betrokkenheid tonen Trefwoorden o.a.: empathie, respect, met eigen emoties en die van anderen omgaan	x	x	x

P/ZW/4.1.4 verzorgende activiteiten uitvoeren en daarbij rekening houden met de privacy van de klant

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 helpen bij dagelijkse activiteiten en hierbij rekening houden met privacyaspecten Trefwoorden o.a. persoonlijke verzorging, eten en drinken geven, flesvoeding, bovenkleding aan- en uitdoen, luier/incontinentiemateriaal, zorghandelingen aan de klant mededelen	x	x	x
2 helpen bij goede mondverzorging Trefwoorden o.a.: kennis van mondverzorging, cariës, melkgebit, blijvend gebit, kunstgebit, implantaat/klikgebit	x	x	x

P/ZW/4.1.5 de klant stimuleren tot zelfredzaamheid

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 het belang van zelfzorg en zelfredzaamheid aan de klant uitleggen	x	x	x
2 informatie geven over hulpmiddelen uit de thuiszorgwinkel en de klant aanmoedigen hier gebruik van te maken	x	x	x
3 ADL-toepassingsmogelijkheden uitleggen en de klant aanmoedigen hier gebruik van te maken		x	x

P/ZW/4.2 ONDERSTEUNEN BIJ HET BEWEGEN EN VERPLAATSEN

De kandidaat kan	BB	KB	GL
1 de hulpbehoefte van een klant signaleren en dit rapporteren	x		
2 de hulpbehoefte van een klant achterhalen en ernaar handelen		x	x
3 begrip tonen voor gevoelens en wensen van de klant	x	x	x
4 beweeg-, til- en verplaatsingstechnieken gebruiken	x	x	x

UITWERKING P/ZW/4.2

P/ZW/4.2.1 de hulpbehoefte van een klant signaleren en dit rapporteren

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 inventariseren wat de klant zelf kan met betrekking tot persoonlijke mobiliteit en welke hulp en/of hulpmiddelen hierbij nodig zijn Trefwoorden o.a.: (elektronisch)zorgdossier, ergotherapie, fysiotherapie	x		
2 de waarneming vermelden Trefwoorden o.a.: observeren, rapporteren, bespreken; objectiviteit, subjectiviteit	x		
3 communicatie- en gesprekstechnieken toepassen Trefwoorden o.a.: omgangsvormen, taalgebruik, open en gesloten vragen, verbaal en non-verbaal, rapporteren	x		

P/ZW/4.2.2 de hulpbehoefte van een klant achterhalen en ernaar handelen

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 inventariseren wat de klant zelf kan met betrekking tot persoonlijke mobiliteit en welke hulp en/of hulpmiddelen hierbij nodig zijn Trefwoorden o.a.: (elektronisch)zorgdossier, ergotherapie, fysiotherapie		x	x
2 voorstellen doen aan de klant over hulp en hulpmiddelen		x	x
3 communicatie- en gesprekstechnieken toepassen Trefwoorden o.a.: omgangsvormen, taalgebruik, open en gesloten vragen, verbaal en non-verbaal, rapporteren, objectiviteit en subjectiviteit		x	x

P/ZW/4.2.3 begrip tonen voor gevoelens en wensen van de klant

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 gevoelens en wensen van de klant herkennen en daarmee in het handelen rekening houden Trefwoorden, o.a.: empathie, zorg op maat, vraaggericht werken	x	x	x

P/ZW/4.2.4 beweeg-, til- en verplaatsingstechnieken gebruiken

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 beweeg-, til- en verplaatsingstechnieken herkennen en gebruiken Trefwoorden o.a.: ergonomisch werken, in/uit stoel of (hoog/laag)bed, loopondersteuning, rollator, buggy, rolstoel, draaischijf, papegaai, tillift*, douchetafel*	x	x	x

* alleen herkennen

P/ZW/4.3 EENVOUDIGE EHBO-TECHNIEKEN TOEPASSEN

De kandidaat kan	BB	KB	GL
1 een inschatting maken van de ernst van de verwonding en afwegen: zelf handelen of hulp zoeken	x	x	x
2 handelen bij lichte verwondingen, letsel aan het bewegingsapparaat, verslikken en stikken, bloedneus, splinter	x	x	x

UITWERKING P/ZW/4.3

P/ZW/4.3.1 een inschatting maken van de ernst van de verwonding en afwegen: zelf handelen of hulp zoeken

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 de rol van de eerstehulpverlener vervullen Trefwoorden, o.a.: geruststellen, professionele hulp inschakelen, omstanders,	x	x	x

P/ZW/4.3.2 handelen bij lichte verwondingen, letsel aan het bewegingsapparaat, verslikken en stikken, bloedneus, splinter

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 veelvoorkomende letsels herkennen en daarbij handelen Trefwoorden, o.a.: (bloedende) wonden, brandwonden, kneuzing, verstuing/ontwrichting, breuk, letsel aan oog, neus of mond/gebit, ademhalingsproblemen, (verminderd) bewustzijn, insectensteek, tekenbeet	x	x	x
2 hulpverlenen met behulp van eenvoudige EHBO-technieken Trefwoorden o.a.: verbandtechnieken en verbandmiddelen (Oranje Kruisboekje), buikstoot, veilig verplaatsen, stabiele zijligging	x	x	x
3 kennis hebben van verbandmiddelen en -materialen Trefwoorden, o.a.: inhoud verbanddoos, desinfectiemiddelen, coldpack	x	x	x

P/ZW/4.4 ONDERSTEUNEN BIJ VAAK VOORKOMENDE ZIEKTEVERSCHIJNSELEN

De kandidaat kan	BB	KB	GL
1 informatie zoeken en geven over vaak voorkomende ziekten en ziekteverschijnselen	x	x	x
2 een inschatting maken van de ernst van de ziekte en het eigen handelen daarop aanpassen	x	x	x
3 toezien op juist medicijngebruik	x	x	x
4 handelingen uitvoeren volgens voorschrift arts en recept	x	x	x

UITWERKING P/ZW/4.4

P/ZW/4.4.1 informatie zoeken en geven over vaak voorkomende ziekten en ziekteverschijnselen

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 informatie zoeken en selecteren over ziekten en ziekteverschijnselen	x	x	x
2 relevante informatie verwerken en geven	x	x	x
Trefwoorden o.a.: griep, verkoudheid, keelpijn, buikpijn, hoofdpijn, koorts, hoge/lage bloeddruk, digitale bronnen, folders, GGD; rijksvaccinatieprogramma, grieprik; (digitale) presentatie, folder, flyer, FAS	x	x	x

P/ZW/4.4.2 een inschatting maken van de ernst van de ziekte en het eigen handelen daarop aanpassen

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 kernbegrippen rond (het ontstaan van) ziekten omschrijven Trefwoorden o.a.: diagnose, besmetting, infectie, symptomen, incubatie, immuniteit, ziektekiemen, acuut, chronisch, aangeboren, verworven, weerstand/afweersysteem, virus, bacterie	x	x	x
2 de verschijnselen van vaak voorkomende ziekten benoemen en in grote lijnen toelichten waaruit de behandeling bestaat Trefwoorden o.a.: kinder-, welvaarts- en ouderdomsziekten; griep, voedselvergiftiging, kanker, longaandoeningen, diabetes, reuma, artrose, decubitus, hart- en vaatziekten/beroerte/CVA; afasie, decorumverlies	x	x	x

P/ZW/4.4.3 toezien op juist medicijngebruik

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 benoemen waarvoor en op welke wijze vrij verkrijgbare medicijnen en supplementen worden gebruikt Trefwoorden o.a.: pijnstillers, medicijnen bij verkoudheid en griep, diarree, oorpijn, hoofdpijn toedieningsvormen, vitamines en mineralen, aanbevolen dagelijkse hoeveelheid (ADH)	x	x	x

P/ZW/4.4.4 handelingen uitvoeren volgens voorschrift arts of recept

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
<p>1 op basis van het etiket uitleggen aan de klant hoe het voorgeschreven medicijn moet worden gebruikt</p> <p>Trefwoorden o.a.: antibiotica, houdbaarheid van medicijnen, bewaren, toedieningsvormen, toedieningswijze, dosering, medicijnrol/baxterrol, medicijndispenser</p>	x	x	x
<p>2 de bijsluiter bij vrij verkrijgbare medicijnen uitleggen en aan de klanten aangeven hoe het medicijn of supplement kan worden gebruikt</p> <p>Trefwoorden o.a.: houdbaarheid van medicijnen, bewaren, toedieningsvormen, toedieningswijze, medicijnverstrekking, bijwerkingen, dosering</p>	x	x	x

P/ZW/4.5 TOEPASSINGEN VAN ICT EN TECHNOLOGIE IN DE HULPVERLENING BENOEMEN, ADVISEREN EN GEBRUIKEN

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 systemen van ICT en technologie volgens instructie gebruiken	x	x	x
2 de functies van ICT en (zorg)technologie benoemen en adviseren over de inzet van deze systemen		x	x

UITWERKING P/ZW/4.5

P/ZW/4.5.1 systemen van ICT en technologie volgens instructie gebruiken

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 de begrippen (zorg)technologie en domotica uitleggen	x	x	x
<p>2 voorbeelden noemen van technologische ontwikkelingen in de gezondheidszorg</p> <p>Trefwoorden o.a.: elektronische dossiers, zorgrobotica en sociale robotica, eHealth: zorg op afstand via ICT, domotica, consult via beeldscherm, apps, leefstijlmonitoring</p>	x	x	x
<p>3 eenvoudige (zorg)technologische systemen volgens instructie gebruiken</p> <p>Trefwoorden o.a.: smartphone, (elektronische) zorgdossiers, domotica, beeldscherm applicaties</p>	x	x	x

P/ZW/4.5.2 de functies van ICT en (zorg)technologie benoemen en adviseren over de inzet van deze systemen

In dit verband kan de kandidaat	BB	KB	GL
1 de functie en gevolgen van technologische ontwikkelingen in de gezondheidszorg aangeven		x	x
2 voorstellen doen voor het gebruik van (zorg)technologische systemen		x	x
Trefwoorden o.a.: elektronische dossiers, zorgrobotica, eHealth, domotica, beeld(scherm)zorg			

Bijlage: Inventarisatie ICT bij Z&W

Het gebruik van een e-mailprogramma wordt als vanzelfsprekend beschouwd en wordt hier niet verder beschreven.

Tekstverwerkingsprogramma

De kandidaat kan de volgende vaardigheden laten zien:

- 1 openen vanaf een bepaalde locatie
- 2 opslaan als op een bepaalde locatie
- 3 printen
- 4 afsluiten
- 5 nieuw document aanmaken
- 6 afdrukstand liggend/staand maken
- 7 twee of drie kolommen maken
- 8 linker- en rechterkant van de pagina onderscheiden
- 9 oude/nieuwe tekst toevoegen/aanpassen/verwijderen
- 10 lettertype kiezen/aanpassen
- 11 lettergrootte kiezen/aanpassen
- 12 opmaak vet/cursief/onderstreept/doorhalen/kleur
- 13 tekst links of rechts uitlijnen/centreren
- 14 titels en kopjes invoegen/aanpassen/verwijderen
- 15 opsommingstekens/nummering gebruiken
- 16 inhoud (tekst en afbeeldingen) passend maken voor A4-formaat
- 17 informatie overzichtelijk op de pagina verdelen
- 18 afbeeldingen invoegen/verplaatsen/verwijderen
- 19 afbeeldingen verkleinen/vergroten/zelfde grootte
- 20 witregels invoegen/verwijderen
- 21 voettekst/koptekst invoegen/verwijderen
- 22 voettekst/koptekst opmaken, centreren, links, rechts uitlijnen van de inhoud
- 23 in twee bestanden tegelijk werken
- 24 tabel invoegen
- 25 tabel/tekst uitlijnen op de pagina/links/rechts/centreren
- 26 rijen/kolommen invoegen/verwijderen
- 27 rijen en kolommen in een tabel invullen
- 28 cellen samenvoegen/ongedaan maken/splitsen
- 29 tekstrichting aanpassen in tabel
- 30 vormen/kaders invoegen/tekenen/verwijderen
- 31 sorteren/rangschikken alfabetisch of numeriek
- 32 tekst verplaatsen (knippen/plakken/kopiëren)
- 33 bijzondere letters gebruiken
- 34 symbolen en valuta-tekens invoegen/weghalen
- 35 minimaal/maximaal aantal woorden/tekens
- 36 paginanummering invoegen
- 37 tekst invoegen/weghalen
- 38 tekstmarkeringskleur
- 39 tekst, alinea of tabelcel arceren

Presentatieprogramma

De kandidaat kan de volgende vaardigheden laten zien:

- 1 openen vanaf een bepaalde locatie
- 2 opslaan als op een bepaalde locatie
- 3 printen
- 4 afsluiten
- 5 tekst kopiëren/plakken/centreren/links of rechts uitlijnen
- 6 tekst overzichtelijk op dia weergeven
- 7 oude/nieuwe tekst toevoegen/aanpassen/verwijderen
- 8 opsommingstekens/nummering gebruiken
- 9 nieuwe dia invoegen
- 10 lettertype kiezen/aanpassen
- 11 lettergrootte kiezen/aanpassen
- 12 tekst opmaken, vet/cursief/onderstreept/kleur
- 13 dia-ontwerp kiezen/aanpassen (bijvoorbeeld kleuren)
- 14 afbeeldingen invoegen/verplaatsen
- 15 afbeeldingen verkleinen/vergroten/zelfde grootte
- 16 dia verwijderen
- 17 zorgen voor dezelfde lay-out en opsommingstekens over hele presentatie
- 18 koptekst of voettekst in (specifieke) dia('s) invoegen/verwijderen
- 19 kop/voettekst voorzien van paginanummer en andere info
- 20 kopjes/titels invoegen
- 21 tabel invoegen/aanpassen/verwijderen
- 22 tabel invullen
- 23 sorteren/rangschikken alfabetisch of numeriek
- 24 overgang/tijdsinstelling tussen dia's toepassen
- 25 hand-outs afdrukken (horizontaal/verticaal), x-aantal dia's per pagina
- 26 presentatie met diavoorstelling geven

COLLEGE VOOR TOETSEN EN EXAMENS

Het College voor Toetsen en Examens is namens de overheid verantwoordelijk voor de kwaliteit en het niveau van de centrale examens en toetsen in Nederland. Het heeft verschillende examens en toetsen onder zijn hoede.

[cvte.nl](https://www.cvte.nl)

SAMEN BOUWEN WE AAN GOEDE TOETSEN EN EXAMENS

 Centrale Eindtoets primair onderwijs: de eindtoets die de overheid aanbiedt aan leerlingen uit groep 8. De uitkomst is een advies voor het best passende brugklatype. [Centraleeindtoetspo.nl](https://www.centraleeindtoetspo.nl)

 Centrale examens voortgezet onderwijs: het centrale deel van de eindexamens vmbo, havo of vwo. Het diploma geeft toegang tot passend vervolgonderwijs. [Examenblad.nl](https://www.Examenblad.nl)

 Staatsexamens voortgezet onderwijs: examens voor iedereen die individueel of op vso-scholen niet in staat is via het regulier voortgezet onderwijs examen af te leggen. [Staatsexamensvo.nl](https://www.Staatsexamensvo.nl)

 Centrale examens middelbaar beroeps-onderwijs: centrale examens Nederlandse taal en Engels voor studenten in het mbo. De uitkomst is onderdeel van het mbo-diploma. [Examenbladmbo.nl](https://www.Examenbladmbo.nl)

 Staatsexamens Nederlands als tweede taal: examens Nederlandse taal voor iedereen die Nederlands niet als moedertaal heeft. Het diploma toont aan dat het Nederlands voldoende is voor werk of opleiding. [Staatsexamensnt2.nl](https://www.Staatsexamensnt2.nl)